

УДК 373.5.016:62/64]:687.016

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.24.194864>

НАТАЛІЯ ОРЛОВА

ORCID ID 0000-0002-5071-869X

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ МЕТОДІВ МАКЕТУВАННЯ ТА ФОРМОУТВОРЕННЯ ОДЯГУ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ТЕХНОЛОГІЙ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

У статті розглянуто актуальну проблему навчання художнього проектування одягу на заняттях із технологій у старшій школі. З'ясовано, що під час навчання учнів моделювання одягу вчителі використовують і класичні методи формоутворення, які базуються на конструктивній складовій, і ті методи, які раніше виконували декоративну та оздоблювальну функції. До таких методів віднесено фактурне формоутворення як новий напрям текстильного дизайну, коли фактуру тканини не відокремлюють від процесу формування об'ємно-просторової структури виробу. Доведено, що поєднання методів фактурного формоутворення та макетування у навчальному процесі значно покращує сприйняття старшокласниками об'ємно-просторових методів моделювання одягу.

Фактурне формоутворення визначено ефективним засобом виразності як поверхні текстильного полотна, так і форми виробу; дослідження можливостей використання цього методу на заняттях з технологій розширює спектр професійної підготовки молоді та спонукає майбутніх учителів технологій до подальших експериментів.

Ключові слова: заняття з технологій у старшій школі; художнє проектування одягу; методи формоутворення одягу; макетування; фактурне формоутворення; паперопластика

Постановка проблеми. На уроках технологій у сучасній старшій школі ефективна підготовка учнів до художньо-конструкторської діяльності будується за типом професійної діяльності дизайнера на заняттях, тому вчителі технологій мають досконало володіти системою понять і теоретичних положень, якими оперує дизайнер, і комплексом дій, послідовних процедур, етапів, які передбачені методикою художнього проектування. Діяльність у сфері дизайну спрямована, перш за все, на гармонізацію людини з оточуючим предметним середовищем. Проектна діяльність охоплює практично всі сфери життєдіяльності людини і вимагає від дизайнера врахування низки чинників – ергономічної відповідності виробу конкретній людині, оцінки правильності композиційно-конструктивного рішення, функціональної спроможності, пластики форми та матеріалу одягу. На етапі втілення концепції формоутворення виробу в конкретний матеріал ключовим завданням стає макетування виробу.

Взаємозв'язок заданої структури форми та способу її розробки є актуальною проблемою сучасного проектування одягу. Найбільш поширеними залишаються класичні методи формоутворення, які базуються на конструктивних засадах, але поряд із ними все більш активно застосовують методи, які раніше виконували декоративну та оздоблювальну функції. Сьогодні в текстильному дизайні привертає увагу новий напрям – фактурне такого формоутворення, при якому фактура тканини не відокремлюється від процесу формування об'ємно-просторової структури виробу, а стає активним засобом формоутворення. Поєднання методів фактурного формоутворення та макетування у навчальному процесі значно покращує сприйняття старшокласниками об'ємно-просторових методів моделювання одягу.

Аналіз досліджень і публікацій. Обґрунтуванню актуальності макетування у проектуванні одягу та теоретико-методологічної бази макетування присвячені дослідження науковців В. Бандоріна (2004), А. Васіна (2004), Г. Гусейнова (2004), А. Талашука (2004). Проблеми взаємодії текстилю й одягу розв'язують К. Амаден-Кроуфорд (1998), В. Вигонова (2004), К. Вольф (2000), Л. Гайдук (2008), К. Гейл (2009), Я. Каур (2009), Т. Козлова (1984), І. Плешкова (2010). Автори акцентують увагу на основних модних тенденціях в текстилі для одягу, розвитку високотехнологічного текстилю, а також на практичних техніках виконання фактур. Методику фактурного формоутворення в текстилі з використанням різних фактур в одязі розглянуто у працях М. Кісіль (2011, 2012).

Системний аналіз джерел виявив, що вченими представлені розрізнені сторони методичної послідовності розробки форми одягу заданої структури. Залишається актуальною проблема експериментальних пошуків нових пластичних рішень форми костюму.

Метою статті є узагальнення традиційних та перспективних методів проектування одягу та опис їх використання вчителем у процесі навчання художнього проектування одягу на заняттях із технологій у старшій школі.

Виклад основного матеріалу. Процес втілення форми в матеріал починається з формування концепції формоутворення, що полягає в обґрунтуванні конкретних об'ємно-просторових, декоративно-пластичних та образно-стилістичних рішень. Наступним кроком є використання антропологічної інформації та композиційних засобів гармонізації і як – результат одержання форми у вигляді конструкції (розгортки) або об'ємно-просторового макету як попереднього представлення майбутнього зразка дизайн-розробки.

У дизайні одягу (за Г. Гусейновим (2004)) макет розуміють як зразок проектного виробу, його матеріальне об'ємно-просторове втілення. В методології дизайну (за Г. Мінервіним (2004)) макети класифікують такі: залежно

від імітування властивостей об'єктів дизайну (художньо-естетичні, конструктивні, технологічні), залежно від етапу проектування (робочі, ескізні, демонстраційні, для лабораторних випробувань), за масштабом (в натуральну величину, зменшені в різних співвідношеннях), за об'ємністю (об'ємні, напівоб'ємні, площинні), за матеріалом виготовлення (з паперу, тканини, нетканих полотен, металу, пластику) (Кісіль, 2011).

Макетування – творчий процес, який синтезує різні аспекти графічної, конструкторської та проектної діяльності, результатом якої є макет. Науковці А. Васін (2004) та А. Талашук (2004) виокремлюють функції макетування: проектну, дослідну, корегувальну, евристичну, прогностичну, художньо-ідеологічну, презентаційну та навчальну. *Проектна* функція пов'язана зі становленням та реалізацією задуму, трансформацією, деталізацією та обґрунтуванням проектних рішень, з конструктивним доопрацюванням форми з метою досягнення найбільш оптимального рішення; *дослідна* – проявляється в експериментальному варіантному пошуку, апробації різних напрямів перетворення об'єкту, композиційного співвідношення і пластичного рішення його частин і елементів. *Коригувальна* – дозволяє проаналізувати та порівняти одержані результати, встановити рівень можливості реалізації ідей, скоригувати їх в потрібному напрямку. *Евристична* – це функція макету стимулювати процес творчості дизайнера, надихати до винахідництва, сприяти вмінню долати традиційні підходи до рішення проектних задач. *Прогностична* функція продукує в процесі прийняття проектного рішення елементи новизни, які є перспективно зорієнтованими на певний часовий проміжок. *Художньо-ідеологічна* – при розробці проектних моделей як носіїв естетичних уподобань часу та виразників художньої культури сучасності. *Презентаційна* застосовується при захисті курсових та дипломних проектів, в умовах рекламних акцій або відсутності можливості продемонструвати повногабаритний макет чи сам виріб. *Навчальна* полягає в тому, що впровадження макетування в освітній дизайн-процес дозволяє навчити мислити та проектувати в тримірному просторі, розвиває уяву та відчуття геометричної ті пластичної гармонії (Васін, 2004, с. 517-522).

Предметне моделювання або макетування в навчальному процесі набуває великого виховного значення. Макети, в порівнянні з натурним об'єктом, мають дещо іншу природу, вони імітують лише ряд властивостей оригіналу і тому якісно від нього відрізняються. Але водночас саме макети відображають просторові особливості об'єкта у визначеному масштабі, і це є чи не найголовнішою перевагою макетування в процесі художньо-конструкторської діяльності старшокласників («Етапи художньо-конструкторської діяльності старшокласників»). Типологія макетів у дизайн-діяльності представлена широким колом синонімічних назв, однак усі їх можна звести до такого переліку: проектно-пошукові, демонстраційні, дослідницькі або експериментальні макети.

Учні, виконуючи роль дизайнера, поступово перетворюють мисленнєвий образ майбутнього об'єкта в графічне зображення. При макетуванні творчий задум одержує наочне вираження в матеріальному виконанні. Одна з головних переваг макету в художньому проектуванні полягає в тому, що він дає змогу проектувати у звичних для зовнішнього уявлення об'ємних формах, а не в умовних плоских зображеннях. Макети оперативно фіксують процес художнього проектування, його проміжні та кінцеві результати, характеризують особливості руху від проектного задуму до промислового зразка; вони допомагають детальніше розглянути задуманий виріб, удосконалити його форму, уточнити пропорції, колір тощо.

Макетування передбачає виконання робочих макетів на всіх етапах проектування і, поряд із графічним ескізуванням стає, творчим методом розробки варіантів рішення. Робоче макетування викликає активну поведінку студентів та учнів, воно пов'язане з розумовим «обмірюванням» макета, пошуком співвідношень між його частинами, перевіркою різних точок зору і, що особливо важливо, співвідношень внутрішнього й зовнішнього простору. Макетування розвиває здібність зорового сприйняття та оцінки рішення, робить задум наочним. При виконанні робочого макета можливо і важливо зафіксувати свою думку та проаналізувати її («Етапи художньо-конструкторської діяльності старшокласників»).

Макетування в процесі навчання художнього проектування одягу проходить методами об'ємно-просторового моделювання на манекені чи фігурі людини: муляжуванням та ескізним наколюванням. Муляжування та ескізне наколювання слугують платформою для експериментів у формуванні костюму, надають можливість безпосереднього оцінювання роботи в процесі розробки та моделювання, де результат може повністю трансформуватися в процесі макетування. Найбільш доступним та ефективним у навчальному процесі старшої школи вважаємо моделювання на манекені, коли, наколюючи макетний матеріал на манекен, учні створюють форму та лінії майбутньої моделі одягу. Форма – це морфологічна та об'ємно-просторова структурна організація речі, що виникає в результаті змістовного перетворення матеріалу, тобто формування. Застосування терміну «структура» в різних галузях наукового пізнання (архітектурі, біології, геології тощо) свідчить про те, що дослідження будь-якої форми неможливе без виділення та опису її будови, тобто – структурного аналізу. У науковій літературі поняття «структура» вживають у двох значеннях; у першому під структурою розуміють елементи, які її складають, та закон зв'язку їх у єдине ціле, в іншому – тільки закон, спосіб зв'язку, характер сукупності елементів у системі. І. Маркелова (2005) переконує, що структура – це постійність зв'язку частин цілого, виражене через характерний ритм геометричних елементів. Сучасними науковцями виділено низку узагальнених структур костюма: геометрична, оболонкова, каркасна, футлярподібна, сітчаста, складчаста, модульна, спіралеподібна тощо.

Розпізнавання старшокласниками структури форми костюму має надзвичайно важливе значення в процесі формування, адже дозволяє виявляти й фіксувати зміни в моді за основними ознаками. В контексті проектування костюму такі ознаки можуть бути: конструктивно-технологічними (склад і властивості матеріалів, з яких виготовлено виріб, спосіб виготовлення); морфологічними (елементи, які утворюють просторову форму виробу); функціональними (зв'язок форми з призначенням). Варто звернути увагу учнів на те, що окрім фактури тканини, якість поверхні виробу визначається видом ткацьких переплетень та волокнистого складу. У дизайні одягу часто застосовують спеціально створенні фактури, які мають формотвірні властивості; такий бажаний ефект досягається завдяки зміні поверхні матеріалу засобами механічного впливу на текстильну поверхню (Кісіль, 2012).

Аналіз робіт дизайнерів текстилю та одягу визначає актуальний напрям навчання старшокласників методам

художнього моделювання одягу – застосування різноманітних засобів фактурного формоутворення. Першим напрямом визначено формування фактур із суцільного текстильного полотна; їх умовно можна розділити на такі види як буфи (утворюються шляхом стягування тканини у заданому напрямі та рисунку), стягування (зборка паралельна, фігурна, по заданому контуру), складки (гофре, плісе, сольє, настрочування), виточки (прямі, овальні, фігурні).

До другого напрямку належать фактури із нашивних елементів; серед них рюші (настрочені по прямому та криволінійному контуру), волани (настрочені по відкритому та закритому контуру), складки (настрочені односторонні, бантові, з перехватами).

До третього напрямку належать фактури зі зшивних елементів, утворених за рахунок кінцевого та паралельного розширення, напівоб'ємні геометричні елементи, об'ємні суцільнокроєні фактури тощо (Кісіль, 2012).

Проектування форм одягу, різноманітних за заповненням, членуванням та варіативністю всередині конструкції, можливе завдяки використанню фактурного формоутворення як окремих текстильних фрагментів, так і базової форми.

Для специфіки технологічної освіти в старшій школі важливим є висновок: якщо робота з макетною тканиною вимагає тривалого практикування та вправності, то більш доступною та простою є робота з папером. Одним із найбільш методично обґрунтованих прийомів макетування в дизайні є паперопластика, в дизайні одягу – зменшений у масштабі проектно-пошуковий паперовий макет, у якому формально вирішене формоутворення передає пластичне вирішення форми. Виготовлення одягу з паперу, часто з філігранними вирізами та витинанками, актуалізує в макетуванні використання паперопластики, «... значення якої для творчих лабораторій як засобу напрацювання формотворчих ідей і способу підтримки творчого тону» є вкрай важливим у навчанні художнього проектування (Васерчук, 2007, с. 215).

Більш складною та оригінальною є робота старшокласників з паперовими макетами в натуральну величину. Такі макети можуть бути реалізовані при вирішенні вузьких завдань на кшталт одержання площинної розгортки об'ємної форми спіралеподібного крою тощо. Паперові макети в натуральну величину є розповсюдженими в практичній підготовці художників костюму в театральних закладах освіти, де таким чином відтворюються історичні костюми, студенти вчаться імітувати різні матеріали для пошуку найбільш виразних для втілення задумів режисерів в постановках (Кісіль, 2011). Однак, і на заняттях з технологій у старшій школі можна реалізувати технологію макетування в натуральну величину, що додасть емоційного запалу навчальному процесу загалом, адже продемонструвати результати такої творчої діяльності можна на подіумі або на конкурсах молодих дизайнерів.

Висновки. Отже, художньо-конструкторська творчість розглядається нині як складна структура, яка включає інтелектуальні, емоційно-інтуїтивні і вольові чинники в різних сполученнях і співвідношеннях. Розглянуті навчально-методичні аспекти макетування є важливим складником навчання старшокласників художньому проектуванню одягу. Взаємозв'язок традиційних та перспективних методів проектування одягу в навчальному процесі старшої школи є ефективним засобом розвитку креативності учнів та стимулом для створення моделей одягу нового зразка, адже фактурне формоутворення є потужним засобом виразності як поверхні матеріалу, так і форми виробу. Дослідження можливостей фактурного формоутворення й макетування розширює спектр результатів навчання старшокласників на заняттях із технологій та спонукає майбутніх учителів до подальшого самовдосконалення у професії.

Список використаних джерел

- Васерчук, Ю. А. (2007). *Бумагопластика в проектной культуре дизайна (материал, технология, принципы моделирования)*. (Автореф. дис. канд. искусств.). Москва.
- Васин, С. А., Талашук, А. Ю., Бандорин, В. Г., & Грабовенко, Ю. А. (2004). *Проектирование и моделирование промышленных изделий*: учебник для вузов. Москва: Машиностроение-1.
- Выгонов, В. В. (2004). *Трехмерное оригами*. Москва: ИД МСП.
- Гайдук, Л. М., & Васильева, І. В. (2008). *Сучасні технології моделювання і художнього оздоблення одягу*. Київ: КНУТД.
- Гейл, К., & Каур, Я. (2009). *Мода и текстиль: рождение новых тенденций*. Минск: Гревцов Паблицер.
- Гусейнов, Г. М., Ермилова, В. В., & Ермилова, Д. Ю. (2004). *Композиция костюма*: [учеб, пособие для студ. высш. учеб. заведений]. Москва: Академия.
- Етапи художньо-конструкторської діяльності старшокласників*. Взято з <https://xreferat.com/71/4225-1-etapi-hudozhn-o-konstruktors-ko-d-yal-nost-starshoklasnik-v.html> (дата звернення: 02.09.2019). Назва з екрану.
- Кісіль, М. В. (2011). Макетування в дизайні одягу: навчально-методологічний аспект. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*, 10, 39-41.
- Кісіль, М. В. (2012). Фактурне формоутворення в текстилі: актуальні напрямки та тенденції використання в дизайні одягу. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*, 8, 22-24.
- Козлова, Т. В. (1984). *Основы теории проектирования костюма*. Москва: Легпромбытиздат.
- Маркелова, И. Д. (2005). *Пространственно-геометрическое формообразование в костюме*. (Дис. канд. техн. наук). Москва.
- Минервин, Г. Б., Шимко, В. Т., & Ефимов, А. В. (2004). *Дизайн: иллюстрированный словарь-справочник*. Москва: Архитектура-С.
- Плешкова, И. С. (2010). *Концептуальное направление в дизайне одежды XX – начала XXI века*. (Автореф. дис. канд.

искусстведения). Санкт-Петербург.

Amaden-Crewford, C. (1998). *The Art of Fashion Draping*. Second edition. New York: Fairchild Publications.

Wolff, Colette. (2000). *The Art of Manipulating Fabric*. New York: Krause Publikations.

References

Amaden-Crewford, C. (1998). *The Art of Fashion Draping*. Second edition. New York: Fairchild Publications [in English].

Etapy khudozhno-konstruktorskoї diialnosti starshoklasnykiv [Stages of artistic and design activities of high school students]. Retrieved from <https://xreferat.com/71/4225-1-etapi-hudozhn-o-konstruktors-ko-d-yal-nost-starshoklasnik-v.html> [in Ukrainian].

Haiduk, L. M., & Vasyliieva, I. V. (2008). *Suchasni tekhnologii modeliuvannia i khudozhnogo ozdoblennia odiahu [Modern technologies of modeling and artistic decoration of clothes]*. Kyiv: KNUTD [in Ukrainian].

Heil, K., & Kaur, Ya. (2009). *Moda y tekstyl: rozhdenye novykh tendentsii [Fashion and textiles: the birth of new trends]*. Mynsk: Hrevtsov Pablysher [in Russian].

Huseinov, H. M., Ermylova, V. V., & Ermylova, D. Yu. (2004). *Kompozytsiya kostiuma [Costume composition]: [ucheb, posobyie dlia stud. vyssh. ucheb, zavedenyi]*. Moskva: Akademyia [in Russian].

Kisil, M. V. (2011). Maketuvannia v dyzaini odiahu: navchalno-metodolohichniy aspekt [Modeling in Design of Clothes: Educational and Methodological Aspect]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv [Bulletin of Kharkiv State Academy of Design and Arts]*, 10, 39-41 [in Ukrainian]

Kisil, M. V. (2012). Fakturme formoutvorennia v tekstyli: aktualni napriamky ta tendentsii vykorystannia v dyzaini odiahu [Textile Invoicing: Current Trends and Trends in Apparel Design]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv [Bulletin of Kharkiv State Academy of Design and Arts]*, 8, 22-24 [in Ukrainian].

Kozlova, T. V. (1984). *Osnovy teoryi proektyrovannia kostiuma [Fundamentals of Costume Design Theory]*. Moskva: Lehprombytyzdat [in Russian].

Markelova, Y. D. (2005). *Prostranstvenno-heometrycheskoe formoobrazovanye v kostiume [Spatial-geometric Shaping in a Suit]*. (PhD diss.). Moskva [in Russian].

Mynervyn, H. B., Shymko, V. T., & Efymov, A. V. (2004). *Dyzain [Design]: ylliustryrovannyi slovar-spravochnyk*. Moskva: Arkhytektura-S. [in Russian].

Pleshkova, Y. S. (2010). *Kontseptualnoe napravlenye v dyzaine odezhdy XX - nachala XXI veka [Conceptual Direction in the Design of Clothing XX - Beginning of XXI Century]*. (Extended abstract of PhD diss.). Sankt-Peterburg [in Russian].

Vaserchuk, Yu. A. (2007). *Bumahoplastyka v proektnoi kulture dyzaina (materyal, tekhnolohiya, pryntsypy modelyrovannia) [Paper in plastic design culture (material, technology, principles of modeling)]*. (Extended abstract of PhD diss.). Moskva [in Russian].

Vasyn, S. A., Talashchuk, A. Yu., Bandoryn, V. H., & Hrabovenko, Yu. A. (2004). *Proektyrovanye y modelyrovanye promyshlennykh yzdelyi [Design and modeling of industrial products]: ucheb, dlia vuzov*. Moskva: Mashynostoenyie-1 [in Russian].

Vyhonov, V. V. (2004). *Trekhmernoe oryhamy [Three-dimensional origami]*. Moskva: YD MSP [in Russian].

Wolff, Colette. (2000). *The Art of Manipulating Fabric*. New York: Krause Publikations [in English].

ORLOVA N.

Poltava V. G. Korolenko national pedagogical University, Ukraine

IMPLEMENTATION OF PERSPECTIVE METHODS OF MOCK-UP MAKING AND SHAPING OF CLOTHING ON THE CLASSES OF TECHNOLOGY IN HIGH SCHOOL

The article deals with the actual problem of teaching artistic design of clothes on technology classes in high school. It was found that during the training of students modeling clothes teachers use classical methods of shaping, based on the constructive component, and those methods that previously performed decorative and finishing functions. Such methods include textural shaping as a new direction of textile design, when the texture of the fabric is not separated from the process of forming the spatial structure of the product. It is proved that the combination of methods of textural shaping and mock-up making in the educational process significantly improves the perception of high school students of spatial methods of modeling clothing.

The research identifies the prospects for the use of texture shaping methods in the educational process of high school. Teaching students to create a spatial mock-up as a preliminary representation of future design development promotes the development of a creative personality and encourages mastery of modern design methods. The mock-up making process involves the execution of working layouts at all stages of design and, along with graphic sketching, becomes a creative method for developing design options.

One of the most accessible methods of mock-up in the educational process is paper plastics, in the technique of which students create a design-search paper layout, in which the means of formation convey a plastic solution to the shape of clothing. Origami texture has moved from paper plastics to fashion design, the characteristic features of which are emphasized and exaggerated form stability of materials (origami in clothing has varieties-modular origami and kirigami).

Mock-up making in the study of artistic design of clothing is solved by the methods of spatial modeling on a mannequin or on a human figure by the methods of modeling and sketch impaling, which serve as a platform for experiments in the formation of a suit, provide an opportunity for operational evaluation of work in the process of development and modeling.

Textural shaping is an effective means of expression of both the surface of the textile fabric and the shape of the product; the study of the possibilities of using this method in the classroom technology expands the range of vocational training of young people and encourages future teachers of technology to further experiments.

Keywords: *technology classes in high school; artistic design of clothes; methods of shaping clothes; mock-up making; texture shaping; paper plastics*

Стаття надійшла до редакції 15.09.2019 р.

УДК 37.091.4Гордієнко
DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.24.194867>

НИНА ПИВОВАР

ORCID ID 0000-0002-7047-782X

ОЛЕНА КРИВОНОС

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

МИХАЙЛО ГОРДІЄНКО – ЗАНОВО ВІДКРИТА ПОСТАТЬ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПЕДАГОГІЦІ

Стаття написана в контексті актуального нині пошуку, вивчення й оприлюднення передового педагогічного досвіду маловідомих вчителів, майстрів педагогічної праці, який би послугував у розв'язанні аналогічних проблем виховання дітей-сиріт, але у зовсім нових соціально-економічних умовах. Присвячена педагогічному спадку Михайла Гордієнка – директора Охтирського спеціального дитячого будинку №1 для сиріт загиблих фронтовиків та партизанів.

Ключові слова: педагогічний спадок; Михайло Гордієнко; діти-сироти; безпритульність; спеціальний дитячий будинок; управління; трудове виховання

Постановка проблеми. Сирітство – одна з проблем, яка супроводжує людське суспільство на всіх етапах його розвитку. Залишається актуальною вона і в сучасній Україні, де, за статистикою, «станом на 31 грудня 2018 року ... на обліку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, перебувала 70491 дитина. Із них 22126 дітей-сиріт та 48365 дітей, позбавлених батьківського піклування» (Скільки дітей..., 2019). Вирішується згадана проблема на різних рівнях – на державному, соціальному, педагогічному, з залученням досвіду передових країн світу. Проте й у вітчизняній практиці зустрічаємо приклади педагогічного подвижництва, гідні того, аби бути згаданими при вирішенні завдань виховного впливу на дітей, які з різних причин були позбавлені рідної сім'ї.

Саме тому автори вважають важливим оприлюднити інформацію про не відомого широкому загалу, але глибоко шанованого всіма, хто був свідком його талановитої й результативної роботи з дітьми-сиротами, педагога-вихователя, менеджера Михайла Андрійовича Гордієнка (1910-1960).

Аналіз досліджень і публікацій. М. А. Гордієнко був одним із «рядових» педагогів свого часу, що, на перший погляд, мало чим вирізнявся на тлі вітчизняної педагогічної спільноти, так само, як і очолюваний ним дитячий будинок не зажив широкої слави серед собі подібних. І хоча ця людина, подібно до багатьох самовідданих майстрів педагогічної справи, залишила непересічний слід у долях десятків своїх вихованців, достатньо інформативних та аналітичних публікацій про М. Гордієнка не існує, за винятком документальної повісті-есе Лесі Криницької «Дочки і синочки, або Життя за Піфагором: «Бережіть сльози своїх дітей, аби вони могли плакати на Вашій могилі!» (Історія дитячого будинку – історія самої Охтирки), яка нещодавно опублікована Харківським видавництвом «Факт» і більшою мірою носить публіцистичний характер.

Мета статті: дослідити сутність та особливості роботи М. А. Гордієнка з педагогічних позицій, на предмет використання елементів його досвіду у роботі з дітьми-сиротами в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу.

Упродовж трьох останніх десятиліть новітньої історії України науковці здійснюють активні пошуки соціально-позитивних та продуктивних педагогів, що в різні часи стали найзначущішими людьми в житті своїх вихованців. Поки що їхні образи в більшості губляться на тлі широко відомих педагогів світу ХХ століття (Януша Корчака, Антона Макаренка, Василя Сухомлинського та інших, хто давно ввійшов до когорти класиків педагогіки). Але поступово, завдяки пошуку вчених, краєзнавців, ентузіастів, вони постають реальними людьми, талановитими трудівниками, котрі зробили свій потужний внесок до скарбниці педагогічної науки і практики.